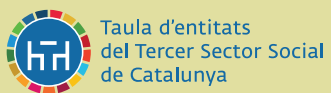

debats
Europa Social

RELATORIA

UN NOU IMPULS
A L'ACCIÓ LOCAL
I EUROPEA
**EN DEFENSA
DELS DRETS
DE LA INFÀNCIA**

Organitzen

DIPLOCAE

En col·laboració:

Amb el suport de:

PRESENTACIÓ

Amb la mirada posada a les eleccions europees del juny de 2024 i la revisió del Pla d'Acció del Pilar Europeu de Drets Socials el 2025 per part de la Comissió Europea, la quarta **edició del debat Europa Social** va voler posar l'atenció sobre la situació de la infància i conscienciar les persones de la importància de treballar dia a dia pel seu benestar, desenvolupament i la garantia dels seus drets.

El debat va analitzar des d'una perspectiva europea i comparada reptes estructurals i emergents, com són la pobresa infantil, la solidaritat intergeneracional i l'atenció de la diversitat i va comptar amb agents rellevants en l'àmbit dels drets de la infància a Catalunya i la resta d'Europa, com ara agents governamentals, institucions comunitàries i organismes internacionals. La jornada va presentar també experiències d'innovació social promogudes pel tercer sector català i europeu en defensa dels drets de la infància.

El debat va tenir lloc el 16 de novembre de 2023 i va ser organitzat per la Taula d'entitats del Tercer Sector Social de Catalunya, en aquest cas a través de la Plataforma d'Infància de Catalunya (PINCat), i DIPLOCAT sota el títol "Un nou impuls a l'acció local i europea en defensa dels drets de la infància".

La benvinguda institucional va anar a càrrec de **Núria Valls**, secretària d'Infància, Adolescència i Joventut del Departament de Drets Socials de la Generalitat de Catalunya, **Laura Foraster**, secretària general de DIPLOCAT, **Gisela Riberras**, vicedegana d'Ordenació Acadèmica del Campus d'Educació Social i Treball Social de la Fundació Pere Tarrés, i **José Antonio Ruiz**, coordinador de la Plataforma d'Infància i Adolescència de Catalunya – PINCat. **Mieke Schuurman**, directora de l'Àrea de Drets de la Infància i Capacitació d'Eurochild, va ser la responsable de conduir el debat.

La primera taula va analitzar els drets de la infància des d'una perspectiva global i va comptar amb la participació de Jiri Svarc, responsable de la Unitat de Polítiques Socials de la Direcció General de Treball, Assumptes Socials i Inclusió de la Comissió Europea, Stela Grigoras, especialista en protecció d'infància d'UNICEF Europa i Àsia Central, Ricardo Ibarra, director de Plataforma de Infància i Ester Cabanes, directora general d'Atenció a la Infància i l'Adolescència del Departament de Drets Socials de la Generalitat de Catalunya.

Durant la segona part de la jornada es van explicar experiències d'innovació social en defensa dels drets de la infància promogudes pel tercer sector europeu, concretament de Catalunya, Itàlia, Malta, Àustria i Dinamarca. Les persones participants d'aquesta taula van ser Mattia de Bei, vocal de la junta de la xarxa CNCA - Coordinació Nacional de Comunitats d'Acollida (Itàlia), Henrik Nørgaard, expert en treball en xarxa (Dinamarca), Margaret White, directora de Prisms - entitat i projectes sobre l'autisme (Malta), Bettina Schwarzmayr, directora educativa de l'Agència d'infància i adolescència (WIENXTRA) de Viena (Àustria) i Elisenda Xifre, presidenta de FEDAIA - Federació d'Entitats d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (PINCat).

En el decurs de la jornada també es va presentar l'informe PINCat sobre els drets de la infància a Catalunya i els resultats sobre la recerca en acció i innovació social adreçada a la infància vulnerable per part de la Càtedra de Lleure Educatiu i Acció Sociocultural Pere Tarrés.

Aquest debat va comptar amb la col·laboració de la Facultat d'Educació Social i Treball Social de la Fundació Pere Tarrés - URL i Eurochild, amb el suport del Departament de Drets Socials i Inclusió, la Diputació de Barcelona i l'Ajuntament de Barcelona.

A continuació, es detallen els principals temes i conclusions de la jornada.

1. ANALITZAR ELS REPTES

El debat va posar una gran atenció en l'**abordatge de la pobresa infantil** i com es vincula a les desigualtats des d'un enfocament basat en els drets humans.

Segons l'informe de la PINCat sobre l'estat dels drets de la infància i adolescència a Catalunya, 436.000 infants es troben en situació de vulnerabilitat, un terç en privació material greu. Judith Calabria, responsable tècnica de la PINCat, va repassar aquestes dades en relació amb **la bretxa digital, la pobresa energètica, l'accés a una alimentació adequada, la salut o l'educació**, conclouent que *"una societat en que la infància i l'adolescència estan protegides és una societat més justa, equitativa i amb un teixit comunitari més fort"*. Roger Garcia, responsable de polítiques d'infància d'UNICEF Comitè Catalunya, va complementar aquestes dades a partir de la seva dimensió europea - "20 milions d'infants europeus viuen en situació de pobresa" - i Mieke Schuurman, directora de l'Àrea de Drets de la Infància i Capacitació d'Eurochild, va trobar *"alarmant que les xifres de pobresa infantil no parin de créixer a Catalunya i l'Estat"*.

A partir d'aquest marc, les ponents van incidir en aspectes clau que s'hi vinculen. Un d'ells és la **infància migrant i refugiada**, ja sigui en contextos familiars amb menys ingressos o sense aquest acompanyament familiar. Mattia de Bei (Coordinamento Nazionale Comunità di Accoglienza) va destacar la tasca del tercer sector italià al respecte, plantejant **projectes integrals amb infants que migren sols**, que complementen mancances del sistema de protecció públic i construeixen autèntics itineraris d'inclusió i construcció de ciutadania. Bettina Schwarzmayr (WIENXTRA) va posar èmfasi en **les dificultats dels processos d'inclusió a llarg termini**, incidint en aspectes com les barreres idiomàtiques i la participació. Elisenda Xifre (FEDAIA) va destacar les dificultats que planteja la **situació administrativa irregular de les famílies i els joves que han migrat sols**, que afecta l'accés a drets i que cal abordar necessàriament des dels entorns locals.

Les desigualtats condicionen l'accés a drets fonamentals pel desenvolupament de la infància. Les experiències daneses, austríaques i catalanes van coincidir en apuntar la capacitat d'accés **al lleure educatiu** en aquest sentit, que representa un complement vital a l'educació formal.

La **salut mental** és un dels principals reptes emergents en l'agenda i el seu impacte en la infància no ha passat desapercbut durant el debat. L'entitat maltesa

Prisms va compartir la realitat dels nens i nenes **amb autisme**, on un abordatge primerenc és fonamental per potenciar el seu desenvolupament vital posterior, en relació amb la socialització i la creació d'espais segurs i engrescadors pels nens i nenes amb discapacitat, i també la necessitat d'abordar la prevalença del suïcidi; la primera causa de mort entre els joves.

Les mancances del sistema d'acolliment i la fragmentació dels lligams socials i familiars també dificulta la transformació de les desigualtats en molts contextos i especialment en relació amb els processos d'inclusió i desenvolupament dels joves que han migrat sols (com destaca l'experiència italiana) i la salut mental (Prisms Malta). Tot i que molts projectes aborden aquests casos des de la mentoria, el voluntariat i l'acolliment, són insuficients per les mancances emocionals i materials que molts joves perviuen, tal i com va apuntar Elisenda Xifre (FEDAIA) aportant exemples concrets lligats al sistema de protecció i els entorns familiars.

La **participació de la infància** és una qüestió transversal cabdal i encara queda molt camí per recórrer, tal i com va recordar el coordinador de la PINCat José Antonio Ruíz. **Adaptar aquests formats de participació a la pròpia diversitat de la infància** és el camí a seguir i cal que els propers anys el tercer sector social sigui punta de llança a l'hora de transformar la manera en que s'escolta a la infància, va insistir Ricardo Ibarra de la Plataforma de Infancia espanyola i Bettina Schwarzmayer, que feia referència a la revisió dels continguts web del dispositiu local WIENXTRA i a la creació de nous espais de participació dels joves vienesos per adaptar-los a la mirada del món des de la infància com dos exemples pràctics

2. CONTEXTUALITZAR EL ROL DEL TERCER SECTOR SOCIAL EN LA GOVERNANÇA I PROMOURE UNA MILLOR COL·LABORACIÓ MULTI-ACTORAL I MULTINIVELL

Moltes dels i les ponents van fer referència al necessari **aprofundiment de la governança multi-actoral i multinivell en relació amb els drets de la infància**.

Des de la perspectiva de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència, Núria Valls va compartir una **visió global de l'atenció a la infància a Catalunya**, reconeixent la tasca de les entitats i les educadores que sovint compta amb la complicitat de les administracions. Aquest procés ha permès transformar l'inicial Pacte per la Infància (2013) en una estratègia contra la pobresa infantil co-creada amb els principals actors, inclòs el tercer sector social. L'ajuntament de Viena, a través de la seva política local WIENXTRA, va proposar un **dispositiu local de proximitat que treballa les necessitats de la infància** en situació de vulnerabilitat des d'una mirada holística i amb la participació de les famílies.

Moltes polítiques públiques i projectes d'innovació social als que es va fer esment venen condicionades per les iniciatives recents de la Unió Europea, on **les entitats de la societat civil han liderat sovint les iniciatives d'incidència** que han permès l'avenç legislatiu comunitari (Ciaran O'Donnell d'Eurochild). Una d'elles, si no la més ambiciosa en la història comunitària, és la **Garantia Infantil Europea**. Jiri Svarc, responsable tècnic de la direcció general responsable del seu seguiment a la Comissió Europea (DG-EMPL), va plantejar el rol de la Garantia com una mesura holística i catalitzadora per superar la pobresa infantil, generant dinàmiques de cooperació amb i entre els estats membres per entendre millor les necessitats i transformar les estratègies a partir de més recursos. La participació de la societat civil hauria de ser fonamental per a l'avenç d'aquesta estratègia, no només pel que fa el desplegament dels recursos a nivell territorial, sinó també pel que fa a la seva governança; tant a Brussel·les com als estats membres.

Veus de la societat civil com Stela Grigoras (UNICEF d'Europa i Asia Central) i Ricardo Ibarra (Plataforma de Infancia espanyola) van tractar la Garantia Infantil en les seves llums i ombres. Per una banda, genera **millores clares en la institucionalització de les polítiques de protecció a la infància**, reforçant la capacitat dels estats de dotar-se d'estratègies específiques i millors eines i indicadors per comprendre (i per tant transformar) la realitat de la infància. De l'altra, ve acompanyada de més recursos però no els necessaris per revertir la situació, incidint també en la dificultat de prioritzar les inversions de manera clara i orientada a l'impacte. En relació amb el **seguiment de la implementació dels recursos lligats a la Garantia Infantil**, que es vinculen al FSE+, la **societat civil ha de romandre atenta a la seva gestió i implementació**, potenciant les oportunitats per generar efectes en cadena i transformar aspectes clau dels sistemes de protecció dels quals elles, necessària i decisivament, en formen part.

A nivell territorial, Catalunya (Plataforma d'Infància de Catalunya i FEDAIA), Itàlia (Coordinamento Nazionale Comunità di Accoglienza) i Dinamarca (BROEN Danmark) van aportar **exemples d'intercooperació entre el tercer sector social vinculat als drets de la infància**. El rol d'aquestes xarxes és clau per **impulsar accions d'incidència política en favor dels drets de la infància** defensant i promovent la veu dels propis infants; però també son clau per **participar en la coproducció de les polítiques** i el desplegament de nous models de protecció i intervenció a partir de **projectes d'innovació social que les pròpies entitats estan liderant**.

La **perspectiva dels actors del món del coneixement també és vital** i hi ha un gran camí a recórrer per enfortir els **projectes col·laboratius entre sector públic, món universitari i tercer sector social per generar un coneixement més aterrat a les necessitats socials i amb capacitat de transformar-les**. Un bon exemple en aquest sentit és la Càtedra de Lleure Educatiu de la Facultat Pere Tarrés, que va presentar la seva directora Txus Morata a partir dels reptes que aborda: l'accés igualitari a recursos de lleure educatiu, la millora de les metodologies per donar resposta a les necessitats a partir de la interseccionalitat o la promoció de la qualitat pedagògica.

Finalment, l'experiència se BROEN Danmark també va apuntar al rol del voluntariat social per una banda, i de la **col·laboració amb recursos privats i donacions per l'altra**, per generar projectes d'alt valor afegit per a la cohesió social i la construcció de ciutadania des del lleure educatiu. BROEN **construeix aquests projectes a partir de les realitats locals i les aliances multi-sec-**

torials dels ajuntaments, el tercer sector i el sector privat, afavorint la construcció d'espais de lleure inclusius, accessibles per a tota la infància i transformadors de factors de vulnerabilitat: les violències i bullying, l'alimentació, la cultura o la salut.

3. IDENTIFICAR VIES DE PROMOCIÓ I MILLORA

Avançar cap a una **institucionalització clara, amb desplegament de polítiques públiques i recursos suficients**, és l'única via per estructurar sistemes de protecció que abordin les desigualtats i garanteixen els drets de la infància. Laura Foraster, secretària general de DIPLOCAT, va insistir en aquest punt, destacant que *“la infància ha de comptar amb garanties polítiques i jurídiques que vetllin pels seus drets, com a part d'una necessària revisió i ampliació del Pilar Europeu de Drets Socials que enfoqui clarament els drets de la infància”*.

Els **recursos de la Garantia Infantil haurien de prioritzar les inversions en carències materials severes**, incidint en aspectes com l'infrahabitatge, l'alimentació o l'accés al lleure educatiu, però també per **millorar la governança i els sistemes de protecció**. Ricardo Ibarra va insistir en aquesta idea, destacant la necessitat de reforçar el sistema de protecció de la infància a partir d'aquests recursos però sent capaç de superar-los en el temps, fent créixer la inversió pública en aquest àmbit per acompanyar millors polítiques públiques i projectes col·laboratius. L'**enfocament preventiu** és clau i ha de comptar amb la complicitat de totes les administracions, incidint en els governs locals i les autonomies.

Per desplegar aquestes mesures, **el sistema públic ha comptat sovint amb el tercer sector social** com un aliat fonamental, que s'està articulant també com un entorn d'intercooperació i innovació molt més avançat que en dècades anteriors.

Només en **el cas català es citaven exemples de coproducció** en àmbits com les BARNAHUS (protecció de menors víctimes de violències), l'Obrim Fil (salut mental) i l'Estratègia contra la Pobresa Infantil. La Federació d'Atenció a la Infància i l'Adolescència agrupa un centenar d'entitats que promouen els drets de la infància des d'una gran diversitat d'àmbits: l'habitatge i l'acolliment, l'educació, la salut i el bon tracte... En els darrers anys, les entitats de la FEDAIA han treballat les **competències de les persones progenitores i els vincles intra-familiars**, així com l'acompanyament a les adolescències en la transició cap a la vida adulta.

Pel que fa a la resta d'experiències europees: els projectes d'Itàlia han incidit en **el suport a la vida autònoma dels joves fora del marc familiar**, la justícia

restaurativa i la mentoria per a la inclusió; a Dinamarca s'han generat **projectes de lleure educatiu innovadors**, s'ha fet accessible l'esport a molts nens i nenes i s'ha treballat la prevenció en l'àmbit de les famílies; i des de Malta han col·laborat amb entitats catalanes i europees per afavorir **l'intercanvi de joves amb discapacitat intel·lectual i la realització d'activitats conjuntes**; la creació d'espais de connexió i seguretat relacional entre nens i nenes amb discapacitat o bé la creació de programes de mentoria.

Molts d'aquests projectes han rebut finançament europeu, ja sigui vinculat al FSE+ i la Garantia Infantil o bé convocatòries competitives com l'Erasmus+ i el CERV.

La provisió dels serveis socials bàsics és indispensable i **no podem entendre'ls de manera separada sinó com a peces d'un mapa més global**, va defensar Mattia de Bei portant una perspectiva de drets humans i construcció de ciutadania.

Recollint el sentit general de la conversa, Mieke Schuurman (Eurochild) trobava que *"abordar la pobresa infantil no només reclama intervencions sectorials, sinó també construir amb una mirada àmplia dels sistemes de protecció, universalitzant drets com l'habitatge adequat, l'alimentació i els ingressos mínims"*. **Xarxes com Eurochild lideren a nivell europeu iniciatives d'incidència política** per reforçar les polítiques comunitàries en favor dels drets de la infància i reforçar la capacitat dels seus membres en ser protagonistes del seu desplegament; una tasca més necessària que mai en el context de les noves eleccions al Parlament Europeu (2024) i la renovació del Pilar Europeu de Drets Socials (2025).

Al tancament, Jesús Delgado (Fundació Pere Tarrés i Taula del Tercer Sector) ha **animat el tercer sector social català a ser part d'aquesta dinàmica de treball en xarxa**, reforçant la integració del treball que les entitats del tercer sector social porten al nivell local amb la seva dimensió europea, que espais com Eurochild o polítiques com la Garantia Infantil tracten específicament en relació amb els drets de la infància.

Taula d'entitats
del Tercer Sector Social
de Catalunya

Plataforma d'infància
de Catalunya

DIPLOCAE

